

The background features a gradient from red at the top to blue at the bottom, overlaid with a field of small white stars. On the left side, there are several technical diagrams in white. These include a large circular scale with numerical markings from 140 to 260, and several smaller circular diagrams with arrows indicating clockwise or counter-clockwise rotation.

ВУГЛЕВОДНІ

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ШВЕЦЯ МАКСИМА

ВУГЛЕВОДНІ

- Вперше термін «вуглеводи» запропонував російський хімік з Дерпта (нині Тарту) К.Шмідт в 1844 році.

ВУГЛЕВОДНІ

- Вуглеводи самі універсальні й найпоширеніші органічні речовини на Землі.
- Клітини рослин багаті вуглеводами.
- Особено їх багато в плодах і насінні.

ВУГЛЕВОДНІ

Моносахарид

Глюкоза, фруктоза

Немає
гідролізу

Дисахариди

Сахароза,
мальтоза (солод),
лактоза

$+H_2O/H^+$
2 Моль
моносахаридів

Полісахарид

Брохмаль, целюлоза

$+nH_2O/H^+$
n моль
моносахаридів

Структурні формули органічних речовин

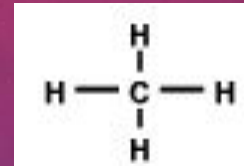
Алкани – насичені вуглеводні ланцюгової будови.

Загальна формула - $C_n H_{2n+2}$

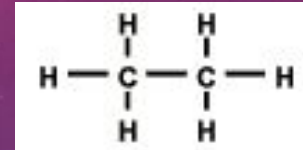
Гомологічний ряд алканів:

Назва	Молекулярна формула	Структурна формула
МЕТАН	CH_4	CH_4
ЕТАН	C_2H_6	$CH_3 - CH_3$
ПРОПАН	C_3H_8	$CH_3 - CH_2 - CH_3$
БУТАН	C_4H_{10}	$CH_3 - CH_2 - CH_2 - CH_3$
ПЕНТАН	C_5H_{12}	$CH_3 - CH_2 - CH_2 - CH_2 - CH_3$

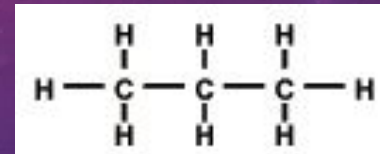
Структурні формули алканів:

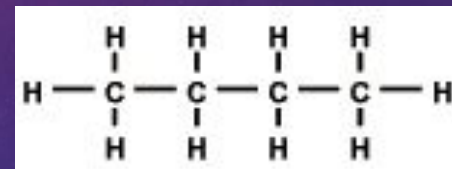
метан

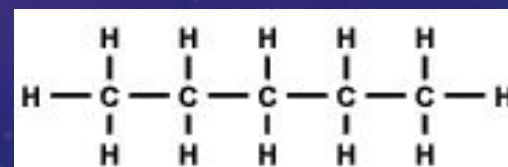
етан

пропан

бутан

пентан

Ненасичені вуглеводні – органічні сполуки, що мають кратні зв'язки між атомами Карбону (подвійні – C = C – або потрійні – C ≡ C –)

Етиленові вуглеводні

- органічні сполуки, що мають один подвійний зв'язок між атомами Карбону.

Загальна формула

C_2H_4 - етен (етилен)

C_3H_6 - пропен

C_4H_8 - бутен

Ацетиленові вуглеводні -

органічні сполуки, що мають один потрійний зв'язок між атомами Карбону.

Загальна формула

C_2H_2 - етин (ацетилен)

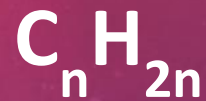
C_3H_4 - пропін

C_4H_6 - бутин

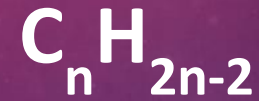
Ненасичені вуглеводні

Алкени

Алкини

загальна формула

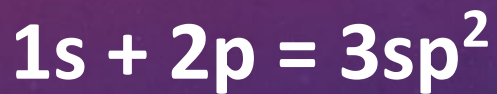
кратні зв'язки

sp^2

тип гібридизації

sp

$< 120^\circ$

кут між напрямками зв'язку

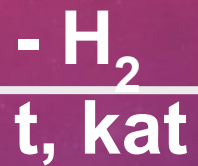
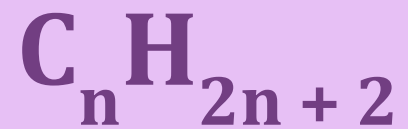
$< 180^\circ$

Порівняльна таблиця

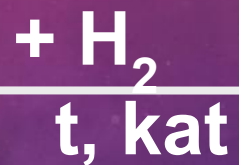
№ п/п	Назва	Клас вуглеводню	Загальна формула	Будова	Хімічні властивості	Якісне визначення
1.	метан CH_4	Насичені, алкани	$\text{C}_n\text{H}_{2n+2}$	тетраедр одинарні зв'язки	Реакції заміщення: $\text{CH}_4 + \text{Cl}_2 \rightarrow \text{CH}_3\text{Cl} + \text{HCl}$ Горіння: $\text{CH}_4 + 2\text{O}_2 \rightarrow \text{CO}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$	<u>Стійкі</u> до дії розчинів бромної води та калій перманганату
2.	етен C_2H_4	Етиленові, алкени	C_nH_{2n}	 $\text{C}=\text{C}$ подвійний зв'язок	Реакції приєднання, полімеризації: $\text{C}_2\text{H}_4 + \text{Br}_2 \rightarrow \text{C}_2\text{H}_4\text{Br}_2$ $n\text{C}_2\text{H}_4 \rightarrow (-\text{C}_2\text{H}_4-)_n$	<u>Знебарвлення</u> розчину бромної води і калій перманганату
3.	етин C_2H_2	Ацетиленові, алкіни	$\text{C}_n\text{H}_{2n-2}$	 $\text{C}\equiv\text{C}$ потрійний зв'язок	Реакції приєднання (дві стадії): $\text{C}_2\text{H}_2 + \text{H}_2 \rightarrow \text{C}_2\text{H}_4$ $\text{C}_2\text{H}_4 + \text{H}_2 \rightarrow \text{C}_2\text{H}_6$	<u>Знебарвлення</u> розчину бромної води і калій перманганату

АЛКАНИИ

АЛКЕНИИ

АЛКЕНИ

C_nH_{2n}

**$- H_2$
t, kat**

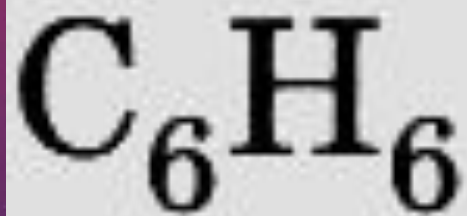
АЛКІНИ

C_nH_{2n-2}

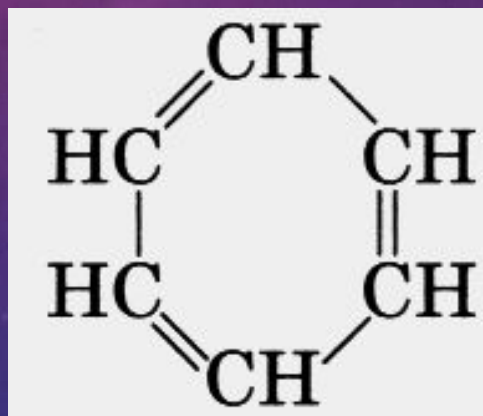
**$+ H_2$
t, kat**

Ароматичні вуглеводні

Арени – ненасичені вуглеводні із загальною формулою C_nH_{2n-6} , молекули яких, містять бензольне кільце.

Молекулярна
формула бензену

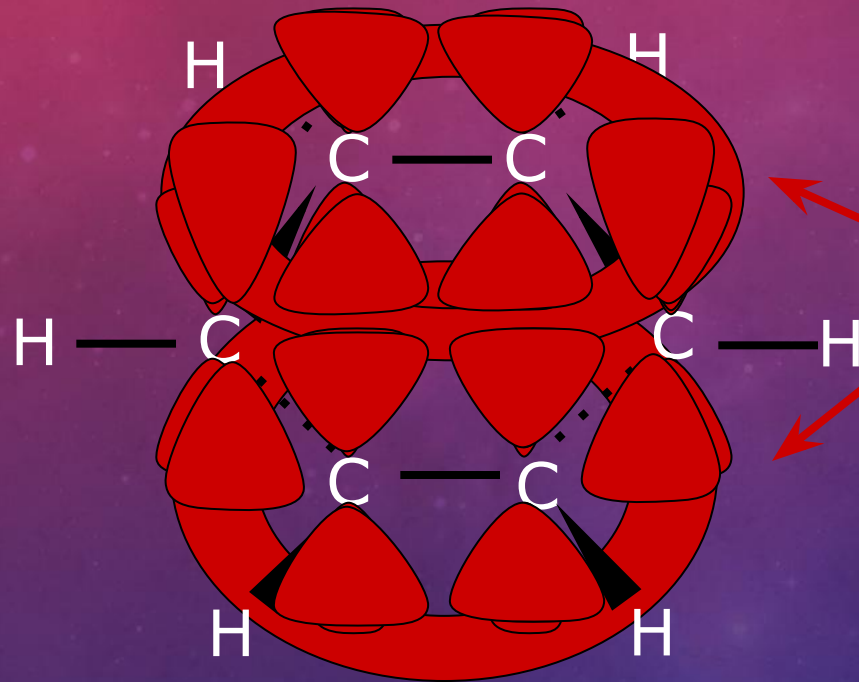
формула Кекуле

Структурна формула бензену

Електронна будова бензену

6 електронів в
делокалізованих π зв'язках

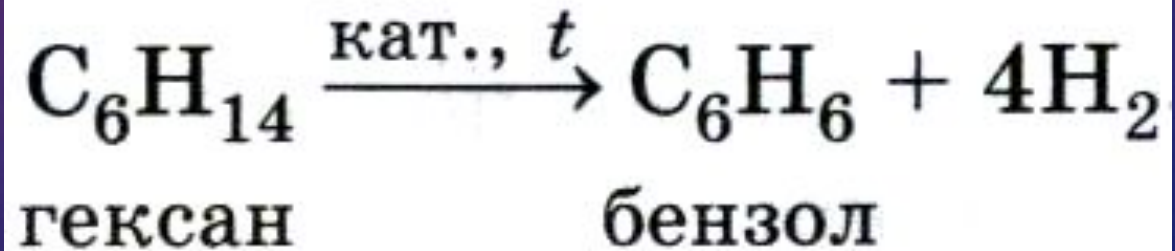
Реальне будова
делокалізованого
електронної хмари

Отримання бензену

Бензен є першим представником аренів. Його можна отримати трімерізацією ацетилену.

Бензол отримують при переробці кам'яного вугілля, а також при риформінгу бензинів з низьким октановим числом.

Фізичні властивості бензену

Бензен:

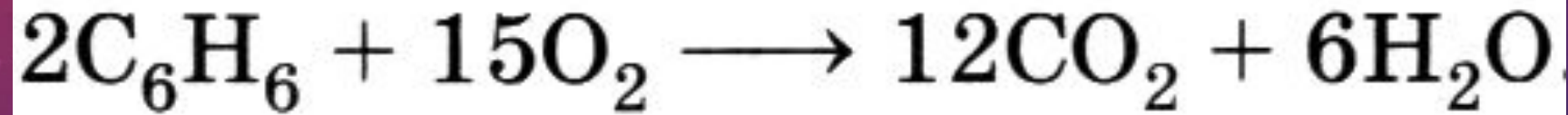
- безбарвна рідина,
- з різким характерним запахом,
- легше води,
- розчиняється у воді,
- розчинний в органічних розчинниках.

Бензен токсичний, тому робота з ним в умовах школи неприпустима.

Хімічні властивості бензолу

1. Бензол горить. Полум'я бензолу кіптяве з-за високого вмісту карбону в молекулі.

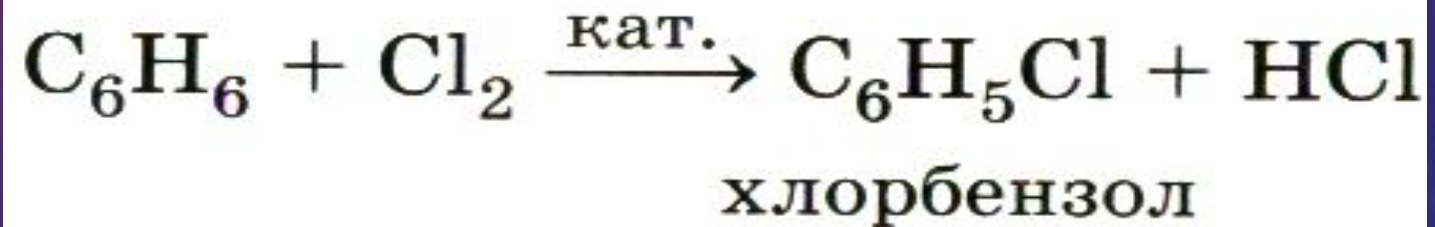
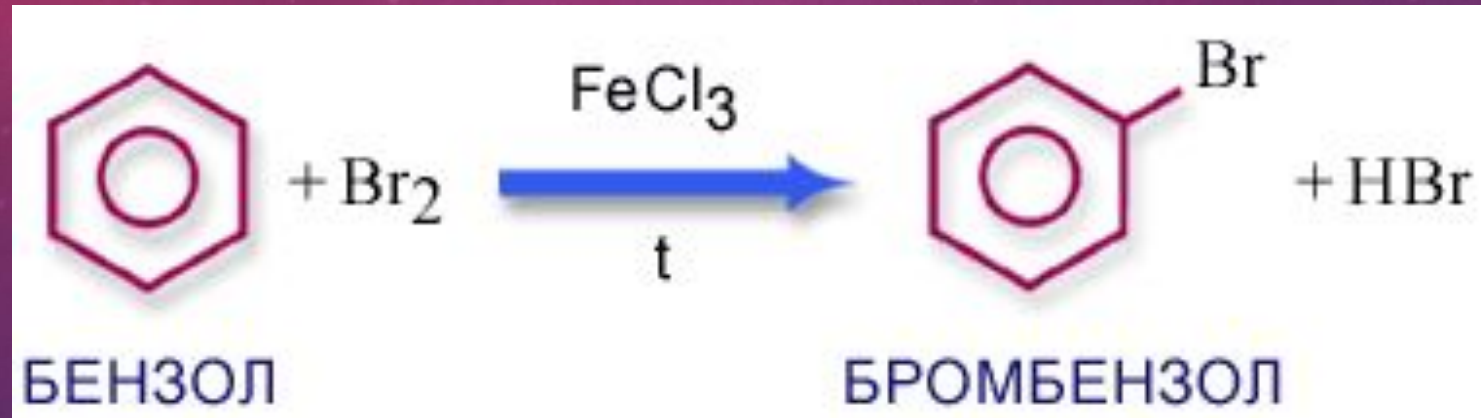

Через особливого будови молекули, бензен займає проміжне положення між *алканами* і *алкенами*, тобто може вступати в реакції приєднання і в реакції заміщення.

Хімічні властивості бензолу

2. Реакції заміщення в бензолі протікають легше, ніж в алканах.

а) реакція галогенування

Хлорбензен – вихідна речовина для отримання фенолу.

Хімічні властивості бензолу

- Незважаючи на високу ненасиченість молекули бензолу (за складом), він не дає характерних, якісних реакцій для ненасичених вуглеводнів: не знебарвлює бромну воду і розчин перманганату калію.
- Це пов'язано з особливою будовою молекули бензолу.

